

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

04 august 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Diaconu Iurie,

judcători – Guzun Ion, Catan Liliana, Cobăneanu Ala și Pitic Mariana,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Vicol Ion în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 octombrie 2019, în cauza penală privindu-l pe

*Crîșmaru Constantin Xxxxx, născut la xxxx, originar
și domiciliat în mun. Xxxxx, str. Xxxxx, ap. xx.*

Termenul de examinare a cauzei:

1. instanța de fond: 17.07.2014 – 19.11.2018;
2. instanța de apel: 19.01.2019 – 30.10.2019;
3. instanța de recurs: 16.03.2020 – 04.08.2020.

Asupra recursurilor în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 19 noiembrie 2018, Crîșmaru Constantin învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. c) Cod penal, a fost achitat din motivul lipsei faptului infracțiunii.

A fost respinsă, ca neîntemeiată, plângerea depusă de Crîșmaru Constantin în ordinea art. 200 Cod de procedură penală.

2. Potrivit sentinței s-a reținut că, inculpatul Crîșmaru Constantin este învinuit în faptul că, în perioada lunilor februarie-aprilie 2014, activând în baza ordinului Ministerului mediului nr. 398-p din 09.10.2012 în funcție de șef-adjunct al Inspectoratului Ecologic de Stat, în temeiul fișei de post din 25.01.2013, având următoarele atribuții funcționale: - coordonarea procesului de planificare a activităților subdiviziunilor aparatului central și teritoriale de mediu; -coordonarea procesului de asigurare a protecției mediului, efectuată prin expertiza ecologică de stat a documentației de proiect pentru construcția, extinderea, reconstrucția, reutilarea, modernizarea, reprofilarea, conservarea, demolarea și lichidarea obiectelor în corespundere cu actele normative, eliberarea autorizațiilor de mediu (de emisii a poluanților în atmosferă, de folosință specială a apei) pentru activitățile economice existente; - coordonarea procesului privind avizarea proiectelor, actelor, petițiilor, planurilor de instruire și perfecționare a

personalului aparatului central și din subdiviziunile teritoriale subordonate, în temeiul ordinului nr. 82 din 15.10.2013 cu privire la aprobarea structurii organizatorice de subordonare a subdiviziunilor Inspectoratului Ecologic de Stat, ulterior modificat prin ordinul nr. 90 din 13.11.2012, având atribuții de coordonare a activității Direcției expertiză ecologică și autorizații de mediu și a Agenției Ecologice Găgăuzia, astfel, fiind funcționar public, iar în sensul art. 123 Codul Penal, fiind persoană publică, el personal a extorcat de la cet. Marinov Alexandr bani în sumă de 25000,00 lei, pentru a îndeplini acțiuni în exercitarea funcției sale, exprimate prin eliberarea avizului pozitiv a documentației de proiect pentru reconstrucția apartamentului nr. xx, situat în or. Xxxxx, str. Xxxxx, care aparține cet. Ludmila Rudi, sora cet. Marinov Alexandr. La data de 16.04.2014, aproximativ la ora 15.40, el - Crîșmaru Constantin, realizând intențiile sale criminale, a indicat lui Marinov Alexandr că banii în sumă de 25000,00 lei să fie transmise prietenului său Poalelungi Ion, care nu știa despre intențiile criminale ale cet. Crîșmaru Constantin. La 16.04.2014, aproximativ la ora 16.00, cet. Marinov Alexandr aflându-se în apropierea Gării de Sud din mun. Chișinău, îndeplinind indicația lui Crîșmaru Constantin, a transmis suma extorcată de 25000,00 lei lui Poalelungi Ion. Ulterior, la 16.04.2014, aproximativ la ora 20.30, cet. Crîșmaru Constantin Măricel, relizând intențiile sale criminale, aflându-se în gospodăria cet. Poalelungi Ion din mun. Xxxxx, str. Xxxxx, a primit pentru a îndeplini acțiuni în vederea exercitării atribuțiilor de serviciu, bani în sumă de 25000,00 lei, care anterior au fost transmiși de către cet. Marinov Alexandr, fiind reținut de către organul de urmărire penală. Astfel, Crîșmaru Constantin a fost învinuit de faptul că, prin acțiunile sale intenționate, a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 324 alin. (2) lit. c) Codul penal, corupere pasivă - caracterizată prin pretinderea personal și primirea prin mijlocitor, de către o persoană publică de bunuri ce nu i se cuvin, pentru sine, pentru a îndeplini acțiuni în exercitarea funcției sale, acțiuni săvârșite prin extorcare.

3. Împotriva sentinței a declarat apel procurorul în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Prganizate și Cauze Speciale, Zgureanu Alexandru, care a solicitat admiterea apelului, casarea integrală a sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatul Crîșmaru Constantin să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. c) Cod penal și ai stabili pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 7 ani cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu amendă în mărime de 7000 unități convenționale și privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 8 ani, să fie păstrate în continuare la cauza penală mijloacele bănești în sumă de 25 000 lei și să fie confiscate în folosul statului, ca obiecte utilizate la săvârșirea infracțiunii.

În motivarea apelului a indicat următoarele argumente: inculpatul Constantin Crîșmaru nu recunoaște comiterea faptelor incriminate, încercând prin declarațiile sale

să convingă organul de urmărire penală și instanța de judecată despre faptul că este o provocare în acțiunile organului de urmărire penală. Declarații inculpatului Crîșmaru Constantin urmează să fie apreciate critic de către instanța de judecată, deoarece contravin materialelor cauzei penale, probatoriului acumulat, un șir de probe concludente, acumulate în cadrul urmăririi penale, constatate prin intermediul următoarelor mijloace de probă. Instanța de judecată a analizat distorsionat declarațiile ale martorului Alexandr Marinov. Din declarațiile martorului Alexandr Marinov se observă că inculpatul Crîșmaru Constantin a condiționat primirea autorizațiilor de funcționare cu achitarea de către Ludmila Radi prin intermediul lui Alexandr Marinov a sumei de 25000 lei. Instanța de judecată la emiterea sentinței din 19 noiembrie 2018, a supus criticii declarațiile date sub jurământ de către martorul Alexandr Marinov. Martorul Alexandr Marinov a făcut declarații pertinente și concludente, că l-a sunat pe inculpatul Constantin Crîșmaru, așa cum a primit indicații de la ultimul, în momentul în care a avut la sine mijloace bănești extorcate, informându-l despre această. Nu este clar din care considerente instanța de judecată a făcut concluzia că este puțin probabil că la telefon poate fi discutată acordarea unei mite, căci martorul Alexandr Marinov a făcut despre aceasta declarații, prezentând și confirmarea respectivă, constând în înregistrarea discuției cu inculpatul. Examinând probele în ansamblu partea acuzării conchide cu certitudine, că n-a existat nici o provocare. Ultima convorbire dintre Alexandr Marinov și Constantin Crîșmaru, prin care ultimul explică cum urmează să-i transmită banii, și anume, prin intermediul cumătrului său, martorului pe cauza Ion Poalelungi, confirmă prezența elementelor infracțiunii imputate. În același timp, instanța de judecată în sentință menționează despre comportament provocator a lui Alexandr Marinov, pe existența unei presupuse provocări din partea organelor de drept la comiterea acestei infracțiuni. Suspiciunea de comitere a infracțiunii prevăzute la art. 324 alin. (3) lit. a) Cod penal a apărut anterior transmiterii mijloacelor bănești inculpatului Crîșmaru Constantin, bănuiala rezonabilă fiind fundamentată pe actul de sesizare depus de martorul Alexandr Marinov care indica direct asupra comiterii unei infracțiuni. Martorul Alexandr Marinov nu a avut calitatea de investigator sub acoperire în cadrul prezentului proces penal. Au existat temeiuri de a presupune rezonabil că infracțiunea săvârșită de șef-adjunct al Inspecției Ecologice de Stat, Constantin Crîșmaru, în alternativa laturii obiective exprimate prin pretinderea banilor este consumată, fapt ce impune concluzia că această infracțiune a fost comisă fără concursul organelor de drept. Instanța de judecată, în conținutul sentinței a făcut și o incursiune în ceea ce înseamnă activitatea specială de investigații, modalitatea dispunerii interceptării și înregistrării comunicărilor. După această incursiune în prevederile legale, instanța de judecată face o concluzie absolut absurdă, că martorul Alexandr Marinov nu a obținut acordul judecătorului de instrucție, adică a efectuat înregistrarea discuției sale cu inculpatul

Crîșmaru Constantin în lipsa unei autorizații corespunzătoare. Potrivit art. 132⁹ Cod de procedură penală acordă dreptul de a efectua măsura specială de investigație doar organului de urmărire penală sau ofițerului de investigație. Din textul legii, a rezultat că aceste categorii de persoane urmează să obțină autorizarea specială pentru efectuarea măsurilor speciale de investigație. Martorul, conform prevederilor art. 90 din Codul de procedură penală, este persoana citată în această calitate de organul de urmărire penală sau de instanță, precum și persoana care face declarații, în modul prevăzut de prezentul cod, în calitate de martor. Ca martori pot fi citate persoane care posedă informații cu privire inculpatului Crîșmaru Constantin, instanța de judecată reține că anume Marinov Alexandr l-a contactat pe inculpat, și chiar dacă inculpatul i-a comunicat că nu ține de competența lui efectuarea unui audit ecologic, acesta (Marinov Alexandr) continua să-l telefoneze pe inculpat solicitându-i ajutorul pentru a da în exploatare a unui obiect public. În asemenea circumstanțe, devine plauzibil argumentul inculpatului Crîșmaru Constantin, potrivit căruia el a dorit să-l ajute pur omenește pe Marinov Alexandr să-și soluționeze problema, chiar dacă aceasta nu ținea de atribuțiile sale de serviciu, explicându-i procedura pe care Marinov Alexandr urmează să o urmeze. Prin urmare, în asemenea împrejurări, instanța de judecată denotă că Marinov Alexandr a manifestat un caracter provocator în acțiunile sale. Examinând probele în ansamblu, partea acuzării conchide cu certitudine, că n-a existat nici o provocare. Ultima convorbire dintre Alexandr Marinov și Constantin Crîșmaru, prin care ultimul explică cum urmează să-i transmită banii, și anume, prin intermediul cumătrului său, martorului pe cauza Ion Poalelungi, confirmă prezența elementelor infracțiunii imputate. În același timp, instanța de judecată în sentință menționează despre comportament provocator a lui Alexandr Marinov, pe existența unei presupuse provocări din partea organelor de drept la comiterea acestei infracțiuni. Suspiciunea de comitere a infracțiunii prevăzute la art. 324 alin. (3) lit. a) Cod penal a apărut anterior transmiterii mijloacelor bănești inculpatului Crîșmaru Constantin, bănuiala rezonabilă fiind fundamentată pe actul de sesizare depus de martorul Alexandr Marinov care indica direct asupra comiterii unei infracțiuni. Martorul Alexandr Marinov nu a avut calitatea de investigator sub acoperire în cadrul prezentului proces penal. Au existat temeiuri de a presupune rezonabil că infracțiunea săvârșită de șef-adjunct al Inspecției Ecologice de Stat, Constantin Crîșmaru, în alternativa laturii obiective exprimate prin pretinderea banilor este consumată, fapt ce impune concluzia că această infracțiune a fost comisă fără concursul organelor de drept. Instanța de judecată, în conținutul sentinței a făcut și o incursiune în ceea ce înseamnă activitatea specială de investigații, modalitatea dispunerii interceptării și înregistrării comunicărilor. După această incursiune în prevederile legale, instanța de judecată face o concluzie absolut absurdă, că martorul Alexandr Marinov nu a obținut acordul judecătorului de instrucție, adică a efectuat înregistrarea discuției sale cu inculpatul

Crîșmaru Constantin în lipsa unei autorizații corespunzătoare. Martorul este obligat, să prezinte, la cererea organului de urmărire penală sau a instanței, obiecte, documente, mostre pentru cercetare comparative. Această obligație imperativă martorul Alexandr Marinov a executat, prezentând la cererea organului de urmărire penală (cerere exprimată în ordonanță de ridicare), dictafonul de model „Olympus” pe care au fost înregistrate convorbirile cu inculpatul Constantin Crîșmaru. Totodată, din conținutul art. 90 alin. (13) din Codul de procedură penală, rezultă că martorul are dreptul să i se restituie bunurile ridicate de organul de urmărire penală sau prezentate de el însuși în calitate de probe, să primească documentele, ce îi aparțin, în original. Din conținutul prevederilor art. 90 din Codul de procedură penală, rezultă cu certitudine că martorul are dreptul de a prezenta probe ce confirmă declarațiile sale date organului de urmărire penală sau instanței de judecată. La fel, rezultă că martorul nu este organul de urmărire penală sau ofițerul de investigații, care urmează să respecte procedură de obținerea autorizației de a efectua înregistrarea discuțiilor sale cu alte persoane. Martorul Ion Poalelungi nu a făcut careva mențiuni despre plicul cu bani, deoarece banii nu erau în plic, ceea ce rezultă și din cercetarea nemijlocită în instanța de judecată a înregistrării video a cercetării automobilului cu care se deplasa martorul Ion Poalelungi, în rezultatul cărui fapt au fost ridicate bancnote de pe bancheta din față, care nu erau în plic. Totodată, consideră că aceste concluzii a instanței de judecată precum că martorul a transmis plicul inculpatului Crîșmaru Constantin fără a-l deschide, reprezintă doar faptul de examinarea formală a materialului probator prezentat de acuzarea, deoarece după ce C. Crîșmaru a primit mijloace bănești (fără plic) de la martorul Ion Poalelungi, acesta a fost reținut, iar în cadrul percheziției corporale, de la inculpatul a fost ridicată sumă de bani extorcată și primită de 25000 lei (fără plic), ceea ce se confirmă prin procesul-verbal al percheziției corporale, dar și înregistrarea video a efectuării acțiunii date de urmărire penală, vizionată în cadrul cercetării judecătorești. Instanța de judecată, deși declarațiile martorului L. Radi au fost indicate și puse la baza sentinței, le modifică ilegal, în scopul desculpării lui C. Crîșmaru, făcând intenționat omisiunea faptului că martorul a indicat că în cazul în care banii în sumă de 25000 lei nu vor fi transmise, inculpatul C. Crîșmaru va numi o expertiză ecologică a obiectului, care va dura mai mult de jumătate de an. Pe parcursul cercetării judecătorești s-a stabilit că inculpatul Crîșmaru Constantin a pretins și a primit remunerație ilicită sub formă de bani în sumă de 25 000 lei, care constituie obiectul material al infracțiunii. Inculpatului Constantin Crîșmaru i se incriminează pretinderea și primirea prin mijlocitor a sumei de 25 000 lei. Pretinderea constă într-o cerere, solicitare insistentă ori într-o pretenție vizând obiectul remunerării ilicite, care se poate manifesta verbal, în scris sau în formă concludentă, fiind inteligibilă pentru cel căruia i se adresează, indiferent dacă a fost satisfăcută sau nu. În cazul pretinderii, inițiativa aparține în exclusivitate coruptului, adică persoanei publice ori persoanei

publice străine, funcționarului internațional ori persoanei cu funcție de demnitate publică. Indiferent dacă este expresă sau aluzivă, pretinderea remunerației ilicite trebuie să fie univocă, manifestând intenția coruptului de a condiționa de ea conduita legată de obligațiile sale de serviciu. Din materialele cauzei penale, probele cercetate în cadrul ședințelor de judecată, rezultă că Constantin Crîșmaru a făcut o solicitare insistentă lui Alexandr Marinov, inițiativă de a pretindere a fost a lui Constantin Crîșmaru, condiționând astfel, conduită legată de exercitarea obligațiilor sale de serviciu. Primirea înseamnă luarea în posesie, obținerea, încasare de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin coruptului de la corupător (sau de la un terț ce acționează în numele acestuia). In cazul dat, primirea banilor pretinși a fost realizată de către Crîșmaru Constantin prin intermediul lui Ion Poalelungi. In acțiunile inculpatului Crîșmaru Constantin se întrunesc elementele laturii obiective, cu agravantă de la art. 324 din Codul penal, cu extorcarea de bunuri, deoarece încă de la prima adresarea lui Alexandr Marinov către Constantin Crîșmaru, în cazul în care inculpatul știa despre lipsă de competență funcțională în cazul soluționării problemei acestuia, urma să-1 direcționeze către entități competente. Din probele cercetate, rezultă că Crîșmaru Constantin a condiționat deschiderea localului ce aparține Ludmillei Radi, cu transmiterea remunerației ilicite.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 octombrie 2019, apelul declarat de către procuror a fost admis, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre, după cum urmează:

Crîșmaru Constantin a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. c) Codul penal și condamnat, în baza acestei Legi, la o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani cu amendă în mărime de 6000 (șase mii) unități convenționale cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 8 (opt) ani cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

4.1. În motivarea soluției date instanța de apel a constatat următoarele circumstanțe de fapt: Crîșmaru Constantin în perioada lunilor februarie - aprilie 2014, activând în baza ordinului Ministerului mediului nr. 398-p din 09.10.2012 în funcție de șef-adjunct al Inspectoratului Ecologic de Stat, în temeiul fișei de post din 25.01.2013, având următoarele atribuții funcționale: - coordonarea procesului de planificare a activităților subdiviziunilor aparatului central și teritoriale de mediu; - coordonarea procesului de asigurare a protecției mediului, efectuată prin expertiza ecologică de stat a documentației de proiect pentru construcția, extinderea, reconstrucția, reutilarea, modernizarea, reprofilarea, conservarea, demolarea și lichidarea obiectelor în corespundere cu actele normative, eliberarea autorizațiilor de mediu (de emisii a poluanților în atmosferă, de folosință specială a apei) pentru activitățile economice existente; - coordonarea procesului privind avizarea proiectelor, actelor, petițiilor,

planurilor de instruire și perfecționare a personalului aparatului central și din subdiviziunile teritoriale subordonate, în temeiul ordinului nr. 82 din 15.10.2013 cu privire la aprobarea structurii organizatorice de subordonare a subdiviziunilor Inspectoratului Ecologic de Stat, ulterior modificat prin ordinul nr. 90 din 13.11.2012, având atribuții de coordonare a activității Direcției expertiză ecologică și autorizații de mediu și a Agenției Ecologice Găgăuzia, astfel, fiind funcționar public, iar în sensul art. 123 Codul Penal, fiind persoană publică, el personal a extorcat de la cet. Marinov Alexandr bani în sumă de 25000,00 lei, pentru a îndeplini acțiuni în exercitarea funcției sale, exprimate prin eliberarea avizului pozitiv a documentației de proiect pentru reconstrucția apartamentului nr. xx, situat în or. Xxxxx, str. Xxxxx, care aparține cet. Ludmila Rudi, sora cet. Marinov Alexandr. La data de 16.04.2014, aproximativ la ora 15.40, el - Crîșmaru Constantin Măricel, realizând intențiile sale criminale, a indicat lui Marinov Alexandr că banii în sumă de 25000,00 lei să fie transmise prietenului său Poalelungi Ion, care nu știa despre intențiile criminale ale cet. Crîșmaru Constantin, La 16.04.2014, aproximativ la ora 16.00, cet. Marinov Alexandr aflându-se în apropierea Gării de Sud din mun. Chișinău, îndeplinind indicația lui Crîșmaru Constantin, a transmis suma extorcată de 25000,00 lei lui Poalelungi Ion. Ulterior, la 16.04.2014, aproximativ la ora 20.30, cet. Crîșmaru Constantin, relizând intențiile sale criminale, aflându-se în gospodăria cet. Poalelungi Ion din mun. Xxxxx, str. Xxxxx, a primit pentru a îndeplini acțiuni în vederea exercitării atribuțiilor de serviciu, bani în sumă de 25000,00 lei, care anterior au fost transmiși de către cet. Marinov Alexandr, fiind reținut de către organul de urmărire penală. Instanța de apel a constatat că, prin probele prezentate, învinuirea adusă prin rechizitoriu a fost dovedită integral.

Necătând la faptul că inculpatul nu și-a recunoscut vina, vinovăția acestuia a fost dovedită integral prin următoarele mijloace de probă prezentate de către procuror care sunt pertinente, concludente, utile și veridice și coroborează între ele, cum ar fi: declarațiile martorului Poalelungi Ion, plângerea depusă de Marinov Alexandr la data de 15.04.2014; procesul-verbal de ridicare din 15.04.2014; procesul-verbal de examinare a obiectului din 15.04.2014; ordonanța privind recunoașterea obiectelor drept corpuri delictive din 15.04.2014; procesul-verbal de cercetare a bancnotelor din 16.04.2014; procesul-verbal de cercetare la fața locului din 16.04.2014; procesul-verbal de percheziție și examinare corporală din 16.04.2014; procesul-verbal de percheziție din 17.04.2014; procesul-verbal de examinare a obiectului din 30.05.2014; ordonanța de anexare a corpurilor delictive la materialele cauzei penale potrivit căreia: 50 bancnote cu nominalul „500 lei” în valoare totală de 25000,00 lei, care au fost ridicate de la Crîșmaru Constantin au fost recunoscute ca corp delict și anexate la materialele dosarului; procesul-verbal de examinare a obiectului din 30.05.2014; ordonanța de anexare a corpurilor delictive la materialele cauzei penale; recipisa din 30.06.2014, potrivit căruia Crîșmaru Constantin

și-a primit bunurile care i-au fost ridicate în urma perchezițiilor efectuate, cu excepția celor recunoscute ca corpuri delictive; procesul-verbal de ridicare din 17.04.2014.

Astfel, analizând probele prezentate în ședința instanței de apel și apreciindu-le, din punct de vedere al coroborării lor cu celelalte probe, instanța de apel a constatat că ele demonstrează cu certitudine vina inculpatului Crîșmaru Constantin în baza art. 324 alin. (2) lit. c) Cod penal, după semnele corupere pasivă - *caracterizată prin pretinderea personal și primirea prin mijlocitor, de către o persoană publică de bunuri ce nu i se cuvin, pentru sine, pentru a îndeplini acțiuni în exercitarea funcției sale, acțiuni săvârșite prin extorcare.*

În urma verificării probelor, instanța de apel a ajuns la concluzia că, argumentele procurorului cu privire la vinovăția inculpatului Crîșmaru Constantin, invocate în apelul depus împotriva sentinței de achitare sunt fondate, deoarece instanța de fond a dat o apreciere eronată situației de fapt și de drept constatate în cadrul cercetării judecătorești.

Instanța de apel a considerat că în acțiunile inculpatului Crîșmaru Constantin se întrunesc elementele laturii obiective, cu agravantă de la art. 324 Cod penal, cu extorcarea de bunuri, deoarece încă de la prima adresarea lui Alexandr Marinov către Constantin Crîșmaru, în cazul în care inculpatul știa despre lipsă de competență funcțională în cazul soluționării problemei acestuia, urma să-l direcționeze către entități competente. Din probele cercetate, a rezultat că Crîșmaru Constantin a condiționat deschiderea localului ce aparține Radi Ludmillei, cu transmiterea remunerației ilicite.

Instanța de apel a reținut că, instanța de fond neîntemeiat a constatat că înregistrarea audio a fost efectuată cu încălcarea normelor de procedură, or reieșind din prevederile art. 132⁹ Cod de procedură penală acordă dreptul de a efectua măsura specială de investigație doar organului de urmărire penală sau ofițerului de investigație. Astfel, din textul legii, rezultă că aceste categorii de persoane urmează să obțină autorizarea specială pentru efectuarea măsurilor speciale de investigație. Iar din conținutul prevederilor art. 90 Cod de procedură penală, rezultă cu certitudine că martorul are dreptul de a prezenta probe ce confirmă declarațiile sale date organului de urmărire penală sau instanței de judecată. Prin urmare martorul Marinov Alexandr era în drept să prezinte înregistrarea audio efectuată de el în cadrul discuțiilor avute cu Crîșmaru Constantin.

Concluzia primei instanțe privind existența provocării la acte de corupere, nu poate fi reținută ca una corectă și întemeiată, or, Curtea Europeană explică condițiile sau circumstanțele ce permit a conchide existența unei provocări, concluzii ce urmează a fi raportate la prezenta cauză penală. Astfel, instanța de apel a constatat că, în cauza penală de acuzare a lui Crîșmaru Constantin nu au fost utilizați ofițeri sub acoperire și nici agenți ai acestora. În cadrul urmăririi penale de către procuror nu au fost autorizate măsuri speciale de investigație cu utilizarea investigatorilor sub acoperire. Mai mult,

participarea benevolă și necondiționată a martorului Marinov Alexandr la efectuarea măsurii speciile de investigații orientate spre fixarea și documentarea acțiunilor inculpatului, a fost confirmată de martor în fața instanței. Concluzionăm că o astfel de încălcare nu a avut loc. Această participare nu poate fi considerată ca activitate sub acoperire.

La fel, instanța de apel a reținut că, suspiciunea de comitere a infracțiunii prevăzute la art. 324 alin. (2) lit. c) Cod penal a apărut anterior transmiterii mijloacelor bănești inculpatului Crîșmaru Constantin, bănuiala rezonabilă fiind fundamentată pe actul de sesizare depus de martorul Marinov Alexandr, care indicau direct asupra comiterii unei infracțiuni. În coraport cu condiția invocată anterior, instanța de apel a subliniat că Marinov Alexandr nu au avut calitatea de investigator sub acoperire în cadrul prezentului proces penal. Acest fapt a fost negat și de către martor în cadrul audierilor în fața instanței de judecată.

În concluzia celor relatate supra, instanța de apel a reiterat că, în prezenta cauză penală nu se regăsesc elementele caracteristice unei provocări și nu sunt întrunite condițiile prin care s-ar constata o astfel de provocare la acte de corupere, din care considerente este neîntemeiată concluzia primei instanțe.

Instanța de apel la individualizarea, stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului Crîșmaru Constantin a ținut cont de prevederile art. 6, 7, 16, 61, 75, 76, 77, 78 Cod penal, de principiului legalității, egalității și umanismului, principiul individualizării răspunderii penale și pedepsei penale, de rezonanța socială a infracțiunii, de gravitatea infracțiunii săvârșite - inculpatul a comis o infracțiune care face parte din categoria infracțiunilor grave, conform prevederilor art. 16 Cod penal, de motivul acesteia - interesul material, de faptul că infracțiunea a fost comisă cu intenție directă, de personalitatea inculpatului, care anterior nu a fost judecat, are un copil la întreținere, circumstanțe atenuante și agravante - nu au fost stabilite.

Instanța de apel, ținând cont de circumstanțele expuse mai sus, a conchis a-1 recunoaște vinovat pe Crîșmaru Constantin de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 324 alin. (2) lit. c) Cod penal, și în baza acestei Legi a-i stabili pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani cu amendă în mărime de 6000 (șase mii) unități convenționale cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 8 (opt) ani cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

5. Împotriva deciziei instanței de apel a declarat recurs ordinar avocatul Vicol Ion în numele inculpatului, prin care indicând temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei atacate, cu menținerea sentinței.

În motivarea cererii de recurs recurentul indică următoarele motive:

- instanța de apel nu a stabilit că, Constantin Crîșmaru a pretins, de la Marinov Alexandr prin implicarea lui Ion Poalelungi a sumei de 25000 lei. Mai mult, în ordonanța

de punere sub învinuire Crîșmaru Constantin este vizat ca cetățean, nu ca subiect ca persoană publică. Prin urmare, în această parte, învinuirea cu caracter iluzoriu nu și-a găsit confirmare;

- instanța de apel invocă, că prin analiza cumulativă a probelor, sa constatat, că inculpatul a solicitat de la Marinov Alexandr 25000 lei ca să-l ajute pe ultimul în vederea obținerii documentației de proiect pentru reconstrucția apartamentului (p. 21 din decizie). Or, o astfel de constatare „de ajutor,, cum este expus nu se încadrează în dispoziția răspunderii pentru corupere pasivă. Sau astfel de acțiuni nu pot fi recunoscute ca acțiuni a unei persoane publice competente de a soluționa problema;

- prin derogare de la prevederile art. 113 Cod penal, organul de urmărire penală/parte acuzării, nu a „determinat" (expresie utilizată în dispoziția normei legale) esența subiectului juridic special al infracțiunii. Din tot cuprinsul actului de acuzare rechizitoriului, nu poate fi desprins nici un element care ar permite, cât de cât, să se constate că acuzarea a luat în calcul, la calificarea infracțiunii, un element obligatoriu (conform art. 52, 21 CP raportat la art. 113 CP)-subiect juridic special.

Contrar celor indicate mai sus, instanța de judecată a încercat, din oficiu, să descrie esența acestui element;

- nu există nici un mijloc de probă care ar dovedi că, inculpatul ar fi „pretins" bani/bunuri materiale - după cum insistă partea acuzării și nici probe care ar demonstra că, inculpatul a „acceptat,,25000- după cum a constatat instanța în decizie;

- în dosar nu există nici un mijloc de probă admisibil, care ar demonstra că, inculpatul a „pretins" suma de 25000 lei. De la sine, faptul că instanța de apel nu a constatat că s-ar fi realizat această „pretindere" denotă caracterul întemeiat al argumentului adus;

- nu există nici un mijloc admisibil de probă, care ar demonstra că inculpatul a „acceptat,, suma de 25000 lei. Faptul că instanța de judecată nu a constatat că ar fi avut loc această acceptare vorbește de la sine;

- nu există nici un mijloc admisibil de probă care ar demonstra că inculpatul a „primit" ca subiect special, în sensul legii penale, suma de 25000 lei, unicul element din învinuire, care a fost reținut și de instanța de judecată.

6. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, referință privitor la opinia sa asupra recursului procurorului a depus avocatul Vicol Ion în numele inculpatului, menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat și lipsit de temeiuri legale.

7. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar și ținând cont de opinia expusă de către procuror în referință, Colegiul penal lărgit constată că, acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să admită recursul, cu casarea parțială a hotărârii atacate și să dispună rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată, dacă constată că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de către recurent. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și-a găsit confirmarea în cauza dată, invocând în acest context următoarele.

Colegiul penal lărgit remarcă faptul că, instanța de apel în cadrul ședințelor de judecată nu a supus verificării probele privind acuzarea în baza art. 324 alin. (2) lit. c) Cod penal, unii martori nefiind audiați pe viu, instanța de apel nemotivându-și decizia în acest sens.

Astfel, în ședința instanței de apel din 17 iunie 2019, procurorul a solicitat audierea în cadrul ședinței de judecată în temeiul art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală audierea a doi martori ai acuzării, și anume Marianov Alexandr și Radi Ludmila (f.d. 23, vol. III).

Din materialele dosarului, și anume, extrasul din fișa medicală a bolnavului staționar cu nr. 1915371 (vezi f.d. 41-43, vol. III), se confirmă faptul că, martorul Marinov Alexandr în perioada 17-30 iulie 2019 s-a aflat internat în ÎMPS Spital Clinic Republican „Timofei Moșneaga”, iar date despre imposibilitatea martorului Radi Ludmila în general lipsesc de la materialele cauzei.

Astfel, în ședința de judecată în cadrul Curții de Apel Chișinău din 30 octombrie 2019, instanța de apel la propunerea procurorului precum că este în imposibilitatea de a aduce martorii nominalizați în ședința de judecată, a examinat cauza în lipsa acestor martori (vezi f.d. 46-47, vol. III).

În aceste circumstanțe, ținând cont de jurisprudența CtEDO, Curtea Europeană stabilit că instanțele de apel, responsabile să decidă asupra vinovăției sau nevinovăției unui acuzat, trebuie, în principiu, să poată audia martorii în persoană și să evalueze credibilitatea acestora. Evaluarea încrederii față de un martor este o sarcină complexă, care, de obicei, nu poate fi realizată printr-o simplă lectură a declarațiilor (vezi cauza Dan v. Republica Moldova hotărârea din 5 iulie 2011, §33).

Astfel, Colegiul penal lărgit conchide că, în ședința instanței de apel, au fost audiați pe viu, doar inculpatul și martorul Poalelungi Ion, respectiv numai pe aceste probe a și fost fundamentată decizia de admitere a apelului declarat de către procuror, cu casarea sentinței de achitare și pronunțarea unei noi hotărâri de condamnare a inculpatului Crîșmaru Constantin.

Or, în cazul în care instanța de apel admite apelul, casează sentința total, și pronunță o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, se impune aplicarea prevederilor art. 101 alin. (4) Cod de procedură penală, care prevede că „Instanța de judecată este obligată să pună la baza hotărârii sale numai acele probe la a căror cercetare au avut acces toate părțile în egală măsură și să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate”, respectiv, instanța de apel nu poate să își întemeieze hotărârea de condamnare în urma unei sentințe de achitare a instanței de fond, în mod exclusiv ori în principal, pe declarațiile martorilor depuse în ședința judiciară a instanței de fond și citite în instanța de judecată în absența lor.

Colegiul penal lărgit remarcă că instanța de apel prin decizia pronunțată a încălcat prevederile art. 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală, judecând apelul declarat împotriva sentinței de achitare, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare fără audierea învinuitului prezent, precum și a martorilor acuzării solicitați de părți. Martorii acuzării se audiază din nou în cazul în care declarațiile lor constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea inculpatului.

Așadar, instanța de apel nu a respectat prevederile art. 414 alin. (6) Cod de procedura penală care prevede că, instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința judiciară a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Totodată, Colegiul penal lărgit reține prin prisma jurisprudenței CtEDO (cauza Dan contra Republicii Moldova, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 05 iulie 2011, nr. 8999/07, art. 6 parag. 1) că „...cei care au responsabilitatea de a decide vinovăția sau nevinovăția unui acuzat ar trebui, în principiu, să fie în măsură să audieze martorii în persoană și să evalueze credibilitatea lor. Evaluarea credibilității a unui martor este o sarcină complexă, care, de obicei, nu se poate realiza printr-o simpla citire a cuvintelor sale înregistrate.”

Astfel, Colegiul penal lărgit remarcă că, în ședința instanței de apel din 30 octombrie 2019, conform art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel a dispus examinarea probelor și înscrisurilor din materialele cauzei cercetate de prima instanță, și anume: declarațiile martorului Marinov Alexandr (f.d. 160, vol. II); declarațiile suplimentare ale Marinov Alexandr (f.d. 130-132, vol. II); declarațiile martorului Poalelungi Ion (f.d. 55-57, 149, 137-138, vol. II); declarațiile martorului Rady Ludmila (f.d. 133-136, vol. II); plângerea depusă de Marinov Alexandr (f.d. 6, vol. I); procesul-verbal de ridicare (f.d.

31-32, vol. I); procesul-verbal de examinare a dictafonului (f.d. 33-35, vol. I); procesul-verbal de cercetare a bancnotelor (f.d. 49-52, vol. I); procesul-verbal de cercetare la fața locului (f.d. 53-54, vol. I); procesul-verbal de percheziție și examinare (f.d.60-63, vol. I); procesul-verbal de percheziție și examinare (f.d.78-79, vol. I); procesul-verbal de examinare a banilor (f.d.84-85, vol. I); proces-verbal de examinare a obiectelor (f.d.88-89, vol. I); procesul-verbal de verificare (f.d.96-98, 129 vol. I). Însă, în partea descriptivă a deciziei nu indică cu suficientă precizie care din acestea au fost admise și care au fost respinse, care au stat la baza dovedirii comiterii infracțiunii imputate inculpatului în coraport cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală.

În această privință, Colegiul penal lărgit susține că, dacă instanța de apel admite apelul cu rejudecarea cauzei, decizia trebuie să cuprindă analiza probelor pe care s-a bazat instanța pronunțând hotărârea, să indice din ce motive ele urmează a fi neapreciate ori respinse ca probe.

Astfel, Colegiul penal lărgit conchide că, instanța de apel contrar prevederilor legale și-a întemeiat soluția pe aprecieri subiective, or, Curtea de la Strasbourg statuează că, dreptul la un proces echitabil include obligația tribunalelor de a-și motiva deciziile lor, deoarece absența motivării unei decizii judiciare poate impieta asupra acestui drept.

De asemenea, Curtea Europeană menționează că, judecătorii trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază deciziile, căci numai astfel, un acuzat poate exercita căile de atac prevăzute de legislația națională.

Instanța europeană a subliniat că „motivarea unei decizii judiciare este strâns legată de preocupările privitoare la asigurarea desfășurării unui proces echitabil, aceasta permițând respectarea dreptului la apărare. Motivarea este indispensabilă însăși calității actului de justiție și constituie o pavăză împotriva arbitrarului” (*cauza Fomin vs Moldovei din 11 octombrie 2011, nr. 36755/06*).

Situația descrisă mai sus, nu poate fi corectată în instanța de recurs, deoarece instanța de apel nu a soluționat fondul cauzei. Eroarea comisă nu oferă posibilitatea instanței de recurs de a concluziona asupra corectitudinii aprecierii probelor și încadrării juridice a acțiunilor inculpatului de către instanța de apel, or conform art. 419 Cod de procedură penală - rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător.

În atare circumstanțe se consideră, că instanța de apel a comis erori de drept prin încălcarea prevederilor art. 100, 101, 394, 414-419, 415 alin. (2¹) Cod de procedură penală, iar aceste abateri se cuprind în prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume că, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, superficial a verificat legalitatea și temeinicia sentinței.

Totodată, instanța de recurs ordinar nu poate menține sentința primei instanțe, deoarece aceasta este lovită de viciu fundamental, or, instanța îl achită pe inculpat de sub învinuirea înaintată din motivul lipsei faptului infracțiunii, însă în partea descriptivă indică existența provocării ceia ce se echivalează cu o sentință contradictorie.

La rejudecarea cauzei Curtea de Apel Bălți urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia: să înlătore erorile procesuale comise de către instanța de apel, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate în cererile de apel și recurs; să verifice și să aprecieze profund probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii; să le dea aprecierea convenită în ansamblu, cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate; să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date; să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate; să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate și de practica unitară în acest domeniu, de practica relevantă a CtEDO, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

admite recursul ordinar declarat de către avocatul Vicol Ion în numele inculpatului, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 octombrie 2019, în privința lui **Crîșmaru Constantin Xxxxx** și dispune rejudecarea cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Crîșmaru Constantin Xxxxx urmează a fi eliberat din Penitenciar, dacă nu execută alte hotărâri judecătorești.

Decizia nu se supune căilor de atac, pronunțată integral la **03 septembrie 2020**.

Președinte:

Diaconu Iurie

Judecători:

Guzun Ion

Catan Liliana

Cobăneanu Ala

Pitic Mariana